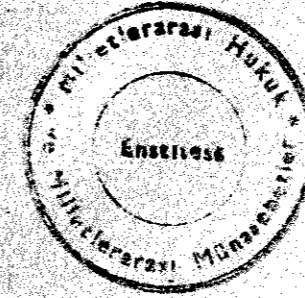

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINLARINDAN
EDEBİYAT FAKÜLTESİ TÜRKİYAT ENSTİTÜSÜ NEŞRİYATI

Ömer Lûtfi Barkan
İktisat Fakültesi Profesörlerinden,

I.Ü. Hukuk Fakültesi
KÜTÜPHANESİNE
Devletler Hukuku Enstitüsü'nden
Armağandır.

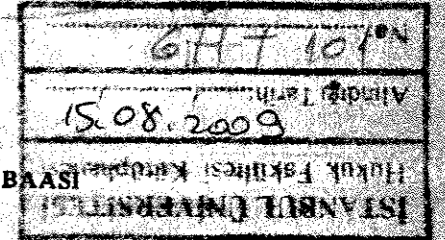
XV ve XVI inci asırlarda
**OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA ZIRAİ
EKONOMİNİN HUKUKİ VE MALİ
ESASLARI**

Birinci cilt

KANUNLAR

1943
İSTANBUL
BÜRHANEDDİN MATBAASI

cizyesin ve ispençesin edâ itmeğe mültezim olur kimesneye vireler temer-rüd ve 'inad idenleri hâkim ül vakt dergâh ı mu'allâma 'arz ideler

22. Livâ-i Ohride vâkı' olan doğancı tâyifesi kadimî doğancılar olma-yub ve defter-i 'atikde dahi mukayyed olmayub raiyet oğlu raiyet oldukla-rı ecilden defteri cedide doğancı kaydolanmamak için emr-i şerif virilmiş iken hâlâ ellerinde beratı olan doğancıların isimleri üzere doğancı bâ-be-rât ı hümayun diyü defter i cedibe kayd idüb ve tahtlarına *rûsûm-ı raiyet* dahi kaydeylesin diyü hükm-i hümayun vârid olmağın ber mucbe-i em-r i şerif isimleri üzerine doğancı bâ berat-ı hümayun diyü kaydolunub ve lâkin ellerinde olan baştinelerinin ve müteferrik mutasarrıf oldukları tarla-larının öşür ve sâlâriyeleri ve ispençeleri ve bilcümle sipahiye müte'allık olan sâyir reaya gibi hukuk ve rüsumları bî kusur sipahiye edâ eyledükden sonra 'avârız ı divaniye ve tekâlîf-i 'örfiyeden mu'âf olmak üzere defter-i cedid-i hakaniye kaydolundı

LXXXV BUDİN KANUNU

Istanbul, Başvekâlet Arşivi*
Defter numarası 987
Tarihi: Sultan Süleyman devri

له ملك السموات والارض وما فيهن وهو على كل شيء قدير جناب خاقان روى زمين خليفة رسول رب العالمين محمد قواعدا للدين المتين ومفيد معاهد الدين المتين مظهر كلمة العالما رافع اعلام الملة الى العالما الفصيا مالك ممالك العالم ظل الله الظليل على كافة الامم قاض بلاد المشارق والمغرب بصرفه العزيز وجنده الغالب صاحب المغازى المشهورة فيما بين الانام والوقايح العظيمة المسطورة على صحائف الايام حاز الامامة العظمى والسلطان الباهر وارث الخلافة الكبرى كبراً عن كبار ناسر القوانين السلطانية واثرا الحواقين العثمانية كاسر الاكاسره وقاهر القروم سلطاز العرب والمجم والروم حامي الحرمين المحترمين والمقامين المعظمين المفضحين السلطان ابن السلطان سليمان خان ابن السلطان سليم خان لازات سلسله سلطنته متسلسله الى يوم بيشتون ولا برحت احكام معدلته جارية في اقطار الربع المسكون Hazretleri tevfik-i rabbâni ile vilâyeti Budini feth ve teshir buyu-rub kâffe-i reaya ve âmme-i berâyâ üzerine ahkâm-ı ma'delet-i zâhirele-ri icrâ olunmağa tesaddi olundukda emr-i celil-ül mikdar ve ferman-ı cemil-ül asârları bu veçhile sadır olmuşdır ki umumen vilâyet-i merkumenin ehli yerli yerinde mukarrer olub nefislerine ve evlâtlarına aslâ bir ferd te'arruz eylemeyüb ve ellerinde olan emvâl i menkuleleri ve kasabâtda ve kurâda olan evleri ve dükkânları ve sâyir binaları ve bağlarının ve bahçelerinin 'imaretleri kondülerin mülkleri olub her nice dilerler ise tasarruf iderler

[*] Budin'in Osmanlı idaresine girmesini 1541 (948) müteakıp yaptırılan arazi tahriri-nin neticelerini gösteren deftere Ebussu'ud efendinin el yazısıyla mukaddeme şeklinde ilâve edilmiştir. Defterin yazılış tarihi bilinemediği için, Ebussuud efendinin bu mukaddemeyi İl Kâtibi olarak mı yoksa Şeyhülislâm sıfatıyla mı yazdığı kestirilememektedir. Bu kanunn bir sureti Millî Tettebular mecmuasında neşredilen kanunnâmede de mevcuttur.

Bey' ve hibe ve sâir vücuh-ı temlikât cümle ellerinde olub fevt oldukların-da vereselerine mülkiyet üzere muntekil olub bağlarının ve bahçelerinin *huku-kundan* gayrı aslâ emval-i mezbûrelerine kimesne dahl ve te'arruz eylemeye

Ve ziraat ve hırsat idegeldükleri tarlaları dahi ellerinde mukarrer ola Lâkin zikrolunan malları gibi mülkleri olmayub belki sâir memâlik-i mah-miyyede arz-ı miri dimekle ma'ruf olan arazi-i memleket gibi rakabe-i arz Bey-i mal-i müsliminin olub 'âriyyet tarikiyle reaya tasarrufunda olub en-va-i hubûbdan ve sâir mezru'atdan her ne dilerler ise eküb biçüb öşür adına olan *haracı mukasemesin* ve sâir hukukın edâ idüb nice dilerler ise istiğlâl iderler Mâdem ki arzı ta'til itmeyüb kemâyenbağ ziraat ve hıra-set ve ta'mir ideler ve bî kusur hukukın edâ ideler kimesne dahl ve te'ar-ruz eylemeye Fevt oluncaya değin tasarruf ideler fevt oldukda oğulları ken-diler makamına kaim olub tafsîl-i mezkûr üzerine tasarruf ideler Oğulları kalmaz ise sâir memâlik i ma'mure arazisi üslûbı üzerine hariçden ta'mire kadir kimesnelere *ücret-i mu'acelesi* alınub *tapuya* virile Anlar dahi taf-sîli sâbık üzerine tasarruf ideler Ve bağlarının ve bahçelerinin yerleri dahi bu kabilden olub üzerlerinde 'imareti harab oldukda yerleri sayır tar-lalar gibi tasarruf olunub üzerindeki bağ ve bahçe gibi mülkleri olmak teveh-hüm olunmaya Vallahu te'âlâ a'lem ve ahkem *Ketebehü el-'abdül fakir Ebüssa'ud'il Mehmed 'ufiye 'anhu*

LXXXVI ÜSKÜB VE SELÂNİK KANUNI

Ankara Tapu ve Kadastro Umum Müaürlüğü
Defter numarası: 160
Tarihi: 976 (ikinci Selim devri)

الحدیثه الذی له ملك السموات والارض وهو على كل شيء قدير جناب خاقان روى زمين وخليفة رسول رب العالمين مالك ممالك العالم ظل الله الظليل على كافة الامم محمد قواعدا للدين المتين ومفيد معاهد الدين المتين مظهر كلمة العالما رافع اعلام الاسلام وجنده الغالب صاحب المغازى المشهورة فيما بين الانام والوقايح مسطورة على صحائف الايام المجاهد في سبيل الله بعزم واهتمام ملحق معظم ممالك الحرب الى دار الاسلام حاز الامامة العظمى والسلطان الباهر وارث الخلافة الكبرى كبراً عن كبار ناسر القوانين السلطانية الحادى عشر من الحواقين العثمانية كاسر الاكاسره وقاهر القروم سلطان العرب والمجم والروم حامي الحرمين المحترمين والمقامين المعظمين المفضحين السلطان ابن السلطان سليمان خان لازات سلسله سلطنته متسلسله الى يوم بيشتون ولا برحت احكام معدلته جارية في اقطار الربع المسكون سلطنته شامخة العماد وكرسی خلافت راسخة الاواندى

Cülûs-ı hümayunlariyle teşrif buyurdıklarında havza-i hükümet i tâtme ve dâire-i eyalet-i 'âmmelerinde münderic olan memâlik-i fesiha-tül-eknâfda mütemekkin ve ekalim-i vesî'a-tül-etrafd mütevattın olan tavâif-i enâm ve